

Hallituksen esitys Eduskunnalle ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen 6 artiklan 1 kappaleeseen tehdyn varauman osittaisen peruuttamisen hyväksymisestä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen 6 artiklan 1 kappaleeseen tehdyn varauman osittaisen peruuttamisen. Ratifioidessaan yleissopimuksen Suomi teki siihen suullista käsittelyä muutoksenhakutuomioistuimissa koskevan varauman, sillä Suomen lainsäädäntö ei näiltä osin vastannut ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöä. Tarkoituksena oli, että varaukset poistetaan heti, kun tarvittavat lainsäädännön muutokset saadaan tehtyä. Varaukset onkin supistettu sitä osittain peruuttamalla vuosina 1996, 1998 ja 1999.

Nyt ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi varauman osittaisen peruuttamisen siltä osin kuin se koskee käsittelyä vesiylioikeudessa ja

vesioikeuksissa. Varauman peruuttaminen on tullut ajankohtaiseksi vesiylioikeuden tultua erillisenä erityistuomioistuimena lakkauteksi hallinto-oikeusuudistuksen yhteydessä marraskuussa 1999 ja vesioikeuksien muututtua maaliskuussa 2000 ympäristönsuojelulainsäädännön voimaantulon yhteydessä hallintoviranomaisiksi, ympäristölupavirastoiksi.

Samoin ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi käsittelyä lääninoikeuksissa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa koskevaan varaukseen tehdyn siirtymäsäännöksen poistamisen.

Varauman peruuttaminen tulee voimaan sen jälkeen, kun siitä on ilmoitettu tallettajalle.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja asian valmistelu

Suomi allekirjoitti Roomassa 4 päivänä marraskuuta 1950 tehdyn ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (Euroopan ihmisoikeussopimus) sellaisena kuin se oli muutettuna kolmannel-la, viidennellä ja kahdeksannella pöytäkirjal-la sekä toisen pöytäkirjan ja yleissopimusta täydentävät ensimmäisen, neljännen, kuuden-nen ja seitsemännen lisäpöytäkirjan liitty-essään Euroopan neuvoston jäseneksi 5 päi-vänä toukokuuta 1989 ja ratifioi ne 10 päivänä toukokuuta 1990 (SopS 18—19/1990). Yleissopimusta muuttaneen, sittemmin yh-dennellätoista pöytäkirjalla kumotun yhdek-sannen pöytäkirjan Suomi ratifioi 11 päivänä joulukuuta 1992 (SopS 71—72/1994) ja kymmenennen pöytäkirjan, joka ei tullut kansainvälisesti voimaan, 21 päivänä heinä-kuuta 1992 (European Treaty Series, ETS 146).

Yleissopimukseen 11 päivänä toukokuuta 1994 tehdyllä yhdennellätoista pöytäkirjalla uudistettiin yleissopimuksella perustettu val-vontajärjestelmä. Osa-aikaisesti toimineet Euroopan ihmisoikeustoimikunta ja Euroo-pan ihmisoikeustuomioistuimien lakkautettiin ja ne korvattiin uudella pysyvästi toimivalla Euroopan ihmisoikeustuomioistuimella. Suo-mi ratifioi pöytäkirjan 12 päivänä tammikuu-ta 1996 (SopS 85—86/1998). Pöytäkirja tuli voimaan 1 päivänä marraskuuta 1998 kaikki-en sopimuspuolten ratifioitua sen.

Yleistä syrjintäkieltoa koskeva 12 lisäpöy-täkirja (ETS 177) avattiin allekirjoitettavaksi 4 päivänä marraskuuta 2000, jolloin myös Suomi allekirjoitti sen.

Ratifioidessaan yleissopimuksen Suomi katsoi, että se ilmentää samaa eurooppalaista kulttuuri- ja oikeusperinnettä, jolle Suomen-kin oikeusjärjestys perustuu. Lainsäädännös-sämme oli kuitenkin kohtia, jotka olivat risti-riidassa eräiden yleissopimuksen määräysten kanssa. Ennen yleissopimuksen ratifiointia eduskunta hyväksyi useita lainmuutoksia, jotka poistivat näitä ristiriitoja.

Muutosten jälkeenkin lainsäädäntöömme jäi säännöksiä, jotka olivat ristiriidassa yleis-sopimuksen 6 artiklan 1 kappaletta koskevan Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oike-uskäytännön kanssa. Yleissopimuksen 6 ar-tiklan 1 kappaaleen mukaan jokaisella on oi-keus kohtuullisen ajan kuluessa oikeuden-mukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin lail-lisesti perustetussa riippumattomassa ja puo-lueettomassa tuomioistuimessa silloin, kun päätetään hänen oikeuksistaan ja velvolli-suuksistaan tai häntä vastaan nostetusta ri-kossyytteestä.

Ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytän-nön perusteella katsottiin, että edellä mainittu sopimusmääräys edellytti suullisen käsittelyn mahdollisuutta muutoksenhakutuomioistui-missa Suomen käytäntöä laajemmin. Koska yleissopimuksen pikaista ratifiointia pidettiin tärkeänä, Suomi teki suullista käsittelyä kos-kevan varauksen.

Varauma koski alunperin käsittelyä hovioi-keuksissa, korkeimmassa oikeudessa, vesioi-keuksissa ja vesiylioikeuksissa (1 kohta), lääninoikeuksissa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa (2 kohta), vakuutus-oikeudessa (3 kohta) ja tarkastuslautakunnassa (4 kohta). Tarkoituksena oli, että varauma poistetaan heti, kun eduskunta on hyväksynyt esitykset, jotka ovat tarpeen lainsäädäntöemme saatta-miseksi vastaamaan kaikilta osin yleissopi-muksen 6 artiklan 1 kappaaleen vaatimuksia.

Kansallista lainsäädäntöä muutettaessa va-raumaa on osittain peruutettu. Hallintolain-käyttölain (586/1996) tultua voimaan 1 päi-vänä joulukuuta 1996 varauksen 1 kohta pe-ruutettiin Euroopan neuvoston pääsihteerin 20 päivänä joulukuuta 1996 rekisteröimällä kirjeellä osittain siltä osin kuin se koskee oi-keutta suulliseen käsittelyyn vesiylioikeudes-sa hakemus-, valitus ja virka-apuasioissa se-kä varauksen 2 kohta osittain siltä osin kuin se koskee oikeutta suulliseen käsittelyyn lää-ninoikeuksissa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Samalla muutettiin vastaavasti yleissopimuksen ja siihen liittyvien lisäpöy-täkirjojen voimaansaattamisesta sekä yleis-

sopimuksen ja lisäpöytäkirjojen eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain voimaantulosta annetun asetuksen (439/1990) 2 §:ää asetuksella 1067/1996 (SopS 91/1996). Asetus tuli voimaan 20 päivänä joulukuuta 1996.

Kun hovioikeusmenettelyn uudistamista koskeva oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta annettu laki (165/1998) oli tullut voimaan 1 päivänä toukokuuta 1998, varauksen 1 kohta peruutettiin Euroopan neuvoston pääsihteerin 30 päivänä huhtikuuta 1998 rekisteröimällä kirjeellä osittain siltä osin kuin se koskee oikeutta suulliseen käsittelyyn hovioikeudessa, riita-asian käsittelyä vesioikeuksissa sekä riita- ja rikosasioiden käsittelyä vesiylioikeudessa. Samalla muutettiin vastaavasti voimaansaattamisasetuksen 2 §:ää (285/1998; SopS 44/1998). Asetus tuli voimaan 1 päivänä toukokuuta 1998.

Hovioikeusmenettelyn muututtua ja vakuutusoikeudesta annetun lain muuttamisesta annetun lain (278/1999) ja tarkastuslautakunnan menettelyä koskevaa sairausvakuutuslain muuttamista koskevan lain (279/1999) tultua voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1999, varauksen 1, 3 ja 4 kohta voitiin osittain peruuttaa siltä osin kuin se koskee käsittelyä korkeimmassa oikeudessa, vakuutusoikeudessa ja tarkastuslautakunnassa. Euroopan neuvoston pääsihteerin rekisteröimä peruuttamista koskevan kirjeen 1 päivänä huhtikuuta 1999. Samalla muutettiin vastaavasti voimaansaattamisasetuksen 2 §:ää (346/1999; SopS 22/1999). Asetus tuli voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1999.

Nyt käsiteltävänä olevaa varauksen osittaisesta peruuttamisesta varten on pyydetty lausunto oikeusministeriöltä. Hallituksen esitys on laadittu virkatyönä ulkoasiainministeriössä.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on saattaa yleissopimuksen Suomelle asettamat kansainväliset velvoitteet vastaamaan Suomen nykyistä lainsäädäntöä ja käytäntöä.

Esityksellä pyydetään eduskunnan hyväksymistä yleissopimuksen 6 artiklan 1 kappaaleeseen tehdyn varauksen peruuttamiselle siltä osin kuin se koskee käsittelyä vesioikeuksissa ja vesiylioikeudessa sekä lääninoikeuksien ja korkeimman hallinto-oikeuden osalta tehtyä siirtymäsäännöstä. Varauksen peruuttaminen näiltä osin on tullut ajankohtaiseksi kansallisen lainsäädännön muutosten johdosta sekä sen vuoksi, että siirtymäsäännöstä ei ole enää tarpeen soveltaa.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset ja organisatoriset vaikutukset

Esityksellä ei ole taloudellisia eikä organisatorisia vaikutuksia.

4. Vaikutukset yksilön asemaan

Varauksen osittainen peruuttaminen parantaa yksityisten valittajien asemaa Strasbourgin kansainvälisessä ihmisoikeuksien valvontajärjestelmässä. Peruuttamisen jälkeen varaukseen ei voida vedota vesioikeuden, vesiylioikeuden, lääninoikeuksien tai niiden sijaan tulleiden hallinto-oikeuksien taikka korkeimman hallinto-oikeuden käsittelyn osalta. Varauksen osittaisella peruuttamisella ei muuteta velvollisuutta järjestää suullista käsittelyä muutoksenhakutuomioistuimissa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Yksityiskohtaiset perustelut varauman osittaiselle peruuttamiselle

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleeseen tekemänsä varauman mukaan Suomi ei voi toistaiseksi taata oikeutta suulliseen käsittelyyn sikäli kuin Suomen nykyinen lainsäädäntö ei sisällä sellaista oikeutta.

Voimassa olevan varauman 1 kohdan ensimmäinen kappale koskee käsittelyä vesioikeuksissa vesilain 16 luvun 14 §:n (308/1990) mukaisesti sekä neljäs kappale vesilain 15 luvun 23 §:n mukaisen hakemus-, valitus- ja virka-apuasioiden käsittelyä vesiylioikeudessa ennen hallintolainkäyttölain (586/1996) voimaantuloa 1 päivänä joulukuuta 1996 annetusta päätöksestä sekä tällaisen asian käsittelyä valituksen johdosta ylemmässä valitusviranomaisessa samoin kuin riita- ja rikosasioiden käsittelyä vesiylioikeudessa vesilain 15 luvun 23 §:n mukaisesti, jos vesioikeuden ratkaisu on annettu ennen oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta annetun lain (165/1998) voimaantuloa 1 päivänä toukokuuta 1998.

Vesiylioikeus on lakkautettu marraskuun alussa 1999 voimaan tulleella hallinto-oikeuslailla (430/1999). Vesiylioikeus on tuolloin yhdistetty Vaasan lääninoikeuteen, ja uuden tuomioistuimen nimi on Vaasan hallinto-oikeus. Lääninoikeusjärjestelmä on muutoinkin uudistettu hallinto-oikeuslailla siten, että 11 lääninoikeuksien sijaan on tuolloin perustettu yhteensä kahdeksan hallinto-oikeutta.

Vesituomioistuimia koskeva vesilain 15 luku on kumottu 1 päivänä maaliskuuta 2000 voimaan tulleella ympäristönsuojelulainsäädännön uudistukseen liittyvällä lailla vesilain muuttamisesta (88/2000). Vesioikeudet on lakkautettu ja niiden tilalle on perustettu kolme ympäristölupavirastoa.

Ympäristönsuojelulainsäädännön voimaantulosta annetun lain 11 §:n 1 momentin mukaan vesioikeudessa vireillä olevat vesilain mukaiset hakemusasiat ja virka-apuasiat siirtyivät ympäristölupavirastolle, valitusasiat

Vaasan hallinto-oikeudelle ja rikosasiat toimivaltaiselle käräjäoikeudelle. Riita-asioiden osalta vesioikeuden on ollut ratkaistava, mikä riita-asioista käsitellään edelleenkin riita-asioina ja toisaalta mitkä asiat voidaan käsitellä ympäristölupavirastossa hakemusasioiksi muutettuina. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan myös Vaasan hallinto-oikeuden on tullut siirtää vireillä olevat riita- ja rikosasiat asianomaisella hovioikeudelle noudattaen riita-asioiden osalta soveltuvien osin, mitä voimaanpanolain 11 §:n 2 momentissa säädetään.

Koska vesilaissa ei ole enää säännöksiä riita-asioiden käsittelystä eikä voimaanpanolaissa ole erikseen säännöksiä aikaisemman lainsäädännön soveltamisesta asioihin, jotka ovat tulleet vesioikeudessa tai vesiylioikeudessa vireille riita-asioina ja joiden käsittely jatkuu toimivaltaisessa yleisessä tuomioistuimessa riita-asioina, näihin siirrettiin asioihin tulee soveltaa siirtohetkellä voimassa olevia prosessisäännöksiä. Tämän vuoksi siirretyt riita-asiat eivät voi tulla enää käsiteltäväksi missään varauman tarkoittamassa menettelyssä.

Ympäristölupavirastoista ja Vaasan hallinto-oikeudesta saatujen tietojen mukaan vain yksi riita-asia on siirretty käsiteltäväksi edelleenkin riita-asiana.

Varauma koskien vesilain 16 luvun 14 §:n mukaista vesioikeuden velvollisuutta järjestää suullinen käsittely hakemusasiassa katselmustoimituksen jälkeen voidaan poistaa myös ympäristönsuojelulainsäädännön uudistuksen johdosta. Hakemusasian ratkaiseva viranomainen on vesilain muuttamisesta annetun lain 16 luvun 14 §:n mukaisesti on nyt ympäristölupavirasto. Ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan mukaiset varaumat eivät ole koskeneet hallintomenettelyä.

Vesituomioistuimissa käsiteltyjä riita- ja rikosasioita koskeva siirtymäsäännös voidaan poistaa, sillä vireillä ei ole sellaisia asioita, joihin voitaisiin soveltaa ennen oikeudenkäymiskaaren muuttamista annetun lain voimaantuloa 1 päivänä toukokuuta 1998 voimassa olleita oikeudenkäymiskaaren säännöksiä.

Koska varauksen sisältö ei nykymuodossaan vastaa kansallista lainsäädäntöä edellä mainittujen lainsäädännön uudistusten johdosta, sitä esitetään näiltä osin supistettavaksi poistamalla varauksen 1 kohdan ensimmäinen ja neljäs kappale.

Voimassa olevan varauksen 2 kohdan ensimmäinen kappale koskee oikeutta suulliseen käsittelyyn lääninoikeuksissa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa sovellettaessa lääninoikeuslain (1021/1974) kumottua 16 §:ää ja korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain (74/1918) kumottua 15 §:n 1 momenttia valitukseen ja alistukseen, joka tehdään ennen hallintolainkäyttölain voimaantuloa 1 päivänä joulukuuta 1996 annettusta päätöksestä. Varaamaa sovelletaan myös tällaisen asian käsittelyyn valituksen johdosta ylemmässä viranomaisessa.

Hallintolainkäyttölain 82 §:n siirtymäsäännöksen mukaan hallintolainkäyttölakia ei sovelleta valitukseen eikä alistukseen, joka tehdään ennen tämän lain voimaantuloa annettusta päätöksestä, eikä tällaisen asian käsittelyyn valituksen johdosta ylemmässä valitusviranomaisessa.

Hallinto-oikeuksista ja korkeimmasta hallinto-oikeudesta saatujen tietojen mukaan niissä on vireillä eräitä sellaisia valituksia, joissa valituksenalainen päätös on tehty ennen hallintolainkäyttölain voimaantuloa. Ne koskevat kuitenkin lähinnä välillistä tai välitöntä verotusta tai muita asioita, jotka ihmis-oikeustuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella eivät kuulu 6 artiklan soveltamisen ydinalueeseen.

On myös mahdollista, että edelleen tulisi vireille valituksia koskien ennen hallintolainkäyttölain voimaantuloa tehtyjä päätöksiä. Näin voisi tapahtua lähinnä, jos hallintoasiassa tehdyn päätöksen tiedoksiannosta laiminlyöty tai toimitettu vastoin tiedoksiannosta hallintoasioissa annettua lakia (232/1966), jolloin vakiintuneen oikeuskäytännön perusteella valitusajaksi ei ala lainkaan kulua.

Vaikka varauksen siirtymäsäännöstä poistettaessa ei voida täydellisesti taata sitä, etteikö hallintotuomioistuinten tutkittavaksi tulisi vielä valituksia, jotka kohdistuvat ennen hallintolainkäyttölain voimaantuloa tehtyihin päätöksiin, varauksen sisällytetyn siirtymäsäännöksen poistaminen katsotaan tarkoituk-

senmukaiseksi. Näissä asioissa voidaan kiinnittää tuomioistuinten huomiota oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin turvaamisedellytyksiin muodollisesti sovellettavissa olevaa vanhaa prosessinormistoa täydellisemmällä tavalla.

2. Voimaantulo

Varauksen osittainen peruuttaminen tulee voimaan, kun siitä on ilmoitettu tallettajana toimivalle Euroopan neuvoston pääsihteerille. Varauksen peruuttamisen vuoksi muutetaan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen ja siihen liittyvien lisäpöytäkirjojen voimaansaattamisesta sekä yleissopimuksen ja lisäpöytäkirjojen eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain voimaantulosta annettua asetusta (439/1990).

3. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Varauksen tekemiseen tai sellaisen peruuttamiseen tai muuttamiseen ei aikaisemmin ole pyydetty eduskunnan nimenomaista suostumusta silloinkaan, kun varauma on koskenut lainsäädännön alaan kuuluvaa tai muuta eduskunnan toimivallan piiriin kuuluvaa sopimusmääräystä. Varauksen tekemisestä on kuitenkin tehty selkoa asianomaisen sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä. Yleissopimuksen hyväksymistä koskeva hallituksen esitys (HE 22/1990 vp) sisältää perustelut 6 artiklan 1 kappaletta koskevan varauksen tekemisestä samoin kuin maininnan siitä, että varauma poistetaan sen jälkeen, kun eduskunta on hyväksynyt varauksen poistamiseksi tarvittavat lainsäädännön muutokset.

Eduskunnalla on ollut mahdollisuus arvioida yleissopimukseen tehdyn varauksen osittaisiin peruuttamisiin liittyneitä seikkoja. Hallintolainkäyttölakia ja siihen liittyvää lainsäädäntöä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 217/1995 vp) todettiin, että suullista käsittelyä koskevan sääntelyn uudistaminen ehdotetulla tavalla merkitsisi, että Suomen yleissopimuksen 6 artiklaan tekemä varauma voitaisiin yleisten hallintotuomioistuinten osalta poistaa.

Oikeudenkäymiskaaren muutoksenhakua hovioikeuteen ja asian käsittelyä hovioikeudessa koskevien säännösten sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta koskevassa hallituksen esityksessä (HE 33/1997 vp) tehtiin selkoa esityksen yhteydestä yleissopimuksen 6 artiklan 1 kappaletta koskevan varauksen peruuttamiseen. Käsitellessään asiaa perustuslakivaliokunta totesi nimenomaisesti ehdotettujen uusien säännösten luovan edellytykset peruuttaa Suomen tekemä varaus hovioikeuksien osalta (PeVL 9/1997 vp).

Hallituksen esityksessä laeiksi vakuutusoi-keudesta annetun lain ja eräiden muiden laki-
en muuttamisesta hallintolainkäyttölain voi-
maantulon johdosta (HE 83/1998 vp) todeti-
tiin, että koska Suomen tulee pyrkiä va-
rauman poistamiseen kokonaan, lainsäädän-
töä on tarpeen muuttaa niin, että varaus
voidaan poistaa myös vakuutusoi-keuden ja
tarkastuslautakunnan osalta.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt asianmu-
kaisena, että eduskunta antaa nimenomaisella
päätöksellään suostumuksensa eduskunnan
toimivallan alaan kuuluvia sopimusmääräyk-
siä koskevien selitysten ja julistusten antami-
seen (PeVL 2/1980 vp, PeVL 28/1997 vp ja
PeVL 36/1997 vp.). Valiokunta piti hallituk-
sen esityksestä laiksi joukkotuhontana pidet-
tävän rikoksen hyväksymisestä annetun lain
muuttamisesta (HE 180/1997 vp) antamas-
saan lausunnossa asianomaisena, että edus-
kunta päättää nimenomaisesti hyväksyä
eduskunnan alunperin voimaansaattamislailla
edellyttämän varauksen peruuttamisen (PeVL
36/1997 vp).

Yhtenäisen käytännön vuoksi on perustel-
tua, että varauksen tekemiseen sekä sellaisen
peruuttamiseen tai muuttamiseen pyydetään
eduskunnan nimenomainen hyväksyminen
silloin, kun ne koskevat eduskunnan toimi-
vallan piiriin kuuluvaa määräystä.

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan
eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimuk-
set ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka
sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia mää-
räyksiä tai ovat muutoin merkitykseltään
huomattavia. Eduskunnan perustuslakivalio-
kunnan mukaan tämä perustuslaissa tarkoitettu
eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa
kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan

kuuluvat kansainvälisen velvoitteen määrä-
ykset. Valtiosopimuksen tai muun kansainvä-
lisen velvoitteen määräys on perustuslakiva-
liokunnan kannan mukaan luettava lainsää-
dännön alaan, 1) jos määräys koskee jonkin
perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyt-
tämistä tai rajoittamista, 2) jos määräys muu-
toin koskee yksilön oikeuksien tai velvolli-
suuksien perusteita, 3) jos määräyksen tar-
koittamasta asiasta on perustuslain mukaan
säädetty lailla taikka 4) jos määräyksen
tarkoittamasta asiasta on voimassa lain sään-
nöksiä tai 5) siitä on Suomessa vallitsevan
käsityksen mukaan säädetty lailla. Perus-
tuslakivaliokunnan mukaan kansainvälisen
velvoitteen määräys kuuluu näiden perusteiden
mukaan lainsäädännön alaan siitä riip-
pumatta, onko määräys ristiriidassa vai so-
pusoinnussa Suomessa lailla annetun sään-
nöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp, PeVL
12/2000 vp ja PeVL 38/2000 vp).

Perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan
“(k)äsittelyn julkisuus, sekä oikeus tulla
kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea
muutosta samoin kuin muut oikeudenmukai-
sen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon ta-
keet turvataan lailla”. Säännös ei sisällä ni-
menomaista mainintaa käsittelyn suullisuu-
desta. Perusoikeus uudistusta koskevasta hal-
lituksen esityksestä (HE 309/1993 vp) käy
kuitenkin ilmi, että myös tämä oikeussuojan
osa-alue sisältyy säännöksessä mainitun oi-
keudenmukaisen oikeudenkäynnin piiriin.
Suullisen käsittelyn osalta hallituksen esityk-
sessä myös nimenomaisesti viitataan Euroo-
pan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1
kappaleeseen tehtyyn varaukseen suullisen
käsittelyn toimittamisen osalta.

Yleissopimusta voimaansaattaessa katsot-
tiin sopimukseen sisältyvien, oikeuksia ja
vapauksia koskevien määräysten kuuluvan
lainsäädännön alaan. Silloisen hallitusmuo-
don mukaan joistakin tällaisista oikeuksista
ja vapauksista oli säädetty lailla, ja lisäksi
kysymyksessä oli sellainen yksilön oikeus-
asemaan keskeisesti vaikuttava sääntely, joka
Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan on
toteutettava lain tasolla (PeVL 2/1990 vp).

Tämän mukaisesti on katsottava, että Eu-
roopan ihmisoikeussopimukseen tehdyn va-
rauman osittaiselle peruuttamiselle on pyy-
dettävä eduskunnan hyväksyminen.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain
94 §:n mukaisesti esitetään,

*että Eduskunta hyväksyisi 4 päivänä
marraskuuta 1950 tehdyn ihmisoi-
keuksien ja perusvapauksien suojaa-
miseksi tehdyn yleissopimuksen 6 ar-
tiklan 1 kappaleeseen tehdyn varau-
man osittaisen peruuttamisen.*

Helsingissä 28 päivänä joulukuuta 2000

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ulkoasiainministeri *Erkki Tuomioja*

